

EEN GROEIENDE GROEP BOEREN WIL **WERKEN AAN PERSOONLIJKE ONTWIKKELING**. 'ZORG DAT JE JEZELF KENT EN WEET WAAROM JE BOER WILT ZIJN.'

'Krachtige mensen stralen iets uit'

DAT de varkenshouderij uit de crisis klimt, merkt agrisch coach Paulien Hogenkamp aan de hulpvragen die zij krijgt. Hogenkamp: "In de crisis was het heel zwart-wit: stoppen of doorgaan? De varkenshouders waar ik nu kom, blazen uit van de narigheid en vragen zich af wat ze twee jaar lang deden met hun gezondheid, gezin en geluk. Daar groeit de bewustwording."

Hogenkamp is spreker op het symposium Ondernemen in de Varkenshouderij van *Boerderij*, op dinsdag 27 september. Daar zal ze ook ingaan op het belang dat toekomstgerichte varkenshouders niet alleen de regie over hun bedrijf, maar ook over

FOTO: JAN WILLEM SCHOUTEN

PROFIEL

Naam: Paulien Hogenkamp (43).
Bedrijf: Paulien Hogenkamp Agrisch Consult en Coaching.
Functie: eigenaar.

Wat maakt een ondernemer sterk?

"Dingen doen waar je energie van krijgt en blij van wordt. Dat geldt zowel voor privé als in het werk. Als je daar onvoldoende aan toekomt, loop je snel leeg, dat kan ik je wel vertellen. Belangrijk is de balans tussen zingeving (werk en gezin), gezondheid, sociale contacten en het brein. Boeren verwaarlozen nogal eens hun brein. Ze sluiten zich op in de stal en mijden bijvoorbeeld kennissessies of uitjes waar vroeger wel tijd voor werd gemaakt. Op het aanstaande symposium van *Boerderij* komen alle vier genoemde zaken aan de orde. Het is voor het bedrijf. Je verzorgt jezelf voor je gaat. Je

'Niet in een situatie komen dat het bedrijf het geluk bepaalt'

zichzelf en hun welzijn behouden. Daarin vindt een omslag plaats. Een groeiende groep boeren heeft er genoeg van om persoonlijk nog langer speelbal te zijn van de marktomstandigheden, zegt Hogenkamp.

Het is toch niet de eerste crisis in de varkenssector?

"Dat klopt. Maar ik merk dat een groeiende groep boeren wil werken aan persoonlijke ontwikkeling. Dat krijgt steeds meer aandacht in de maatschappij. Mensen lezen dat of kinderen hebben het daarover. Deze varkenshouders willen leren van de crisis die achter hen ligt en niet meer in de situatie komen dat de omstandigheden op het bedrijf hun geluk bepa-

len. Mijn ideaal is dat iedere boer werkt aan persoonlijke ontwikkeling."

Maar dat voorkomt toch niet dat de opbrengstprijs weer eens onder de kostprijs zakt?

"Nee, dat is zo. Niettemin is het wel mogelijk om als mens klaar te zijn voor een periode van lage prijzen. Zorg daarom dat je jezelf kent. Dat je weet waarom je boer wilt zijn, waar je voldoening uit haalt en wat je energie geeft. Dan heb je bij een volgende crisis het hoofd leeg om heldere keuzes te kunnen maken en zelf de regie te houden. Dan heb je indien nodig een plan als het economisch minder gaat, waarmee je naar de bank of voerleverancier gaat om te praten over een regeling en niet afwacht tot de geld- of voerkraan dichtgaat. De leveranciers daarvan de schuld geven is onterecht. Een ondernemer is zelf verantwoordelijk voor zijn bedrijf en zichzelf. Als mensen zich niet bewust zijn van zichzelf ligt normvervaging op de loer. 'De voerleverancier heeft al genoeg aan mij verdiend. Die bekijkt het maar', wordt dan gezegd. Deze overlevingsstrategie is onjuist."

Stoppen lijkt mij nooit leuk...

"Het is anders als het een bewuste keus is en je als ondernemer zo veel mogelijk zelf de regie houdt door in gesprek te blijven met je zakenpartners. Mensen die zo zijn gestopt, houden daar een goed gevoel aan over."

Ik hoor telkens regie. Is dat zo belangrijk?

"Onder alle omstandigheden is dat essentieel. Maakt niet uit of een ondernemer kiest voor continuïteit, afbouwen of groeien. Het is belangrijk dat bewuste keuzes aan de beslissing ten grondslag liggen. Mensen die overtuigende keuzes maken zijn sterke en mooie mensen. Krachtige mensen die iets uitstralen, nemen daarin ook hun omgeving mee. Die wachten niet af tot een ander hen tot een keuze dwingt en voorkomen veel leed voor zichzelf en hun familie."

Was er veel gezinsleed?

"Midden in de crisis heel veel. Het slechte humeur straalt op iedereen af. Als boeren betere tijden aangrijpen om als mens te leren van een crisis, is echt veel leed te voorkomen wanneer het weer eens slecht gaat in de varkenssector."

'Boeren verwaarlozen nogal eens hun brein'

spreekt andere mensen en steekt tenslotte ook wat op. Door vooraf te zeggen 'je hoort alleen jubelverhalen op zo'n dag' of 'het komt slecht uit', doe je jezelf tekort. Een dag uit is altijd te organiseren. Als het brein niet wordt gestimuleerd, geeft dat onrust en ongenoegen."

Kees van Dooren

BOERDERIJ
ONDERNEMEN IN DE
VARKENS
HOUDERIJ

Lees meer over het symposium Ondernemen in de Varkenshouderij op www.boerderij.nl en meld u aan